

zDolny Śląaczek

XIII DOLNOŚLĄSKI KONKURS DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH II ETAP - POWIATOWY

12.11.2015 r., godz. 12⁰⁰
Czas trwania 90 minut

TWÓJ KOD

	P
P	
M	
Σ	

Przepisz tutaj Twój kod znajdujący się w karcie identyfikacyjnej

Język polski

ZAPRASZAMY DO KRAINY ŻŁOTA

Zapraszamy na wyprawę do stolicy polskiego złota – Złotoryi. Jej okolice słyną nie tylko z żółtego kruszcu, ale także wygasłych wulkanów, barwnych minerałów, podziemnego świata jaskiń i świątyń. Położenie geograficzne miasta sprawia, że jest ono uważane za bramę wjazdową na teren Gór Kaczawskich, które zamykają od północy Kotlinę Jeleniogórską. Złotoryja jest jednym z najstarszych miast polskich, a jej historia, jak sama nazwa wskazuje, ściśle wiąże się ze złotem.

Nie wiadomo, kiedy dokładnie rozpoczęły się poszukiwania złota w okolicach Złotoryi. Pierwsze dokumenty świadczące o jego wydobywaniu w tym rejonie pochodzą z 1180 roku. Mieszkańcy istniejącej tu wówczas osady zajmowali się pozyskiwaniem złota z piasków i żwirów naniesionych przez spływającą z gór rzekę Kaczawę, która wymywała ze skał drogocenny kruszec. W roku 1211 książę Henryk Brodaty nadał tej górniczej osadzie prawa miejskie, a jej kolejne nazwy zawsze były związane ze złotem – od Aurum, pierwszej łacińskiej nazwy miasta, po Złotą Górę i Złotoryję.

Okres największej gorączki złota na tym terenie przypada na XII i XIII wiek. Wtedy to najbardziej rozwinęło się jego wydobywanie, a miasto rozkwitało. Niektóre źródła podają, że w latach 1180 – 1240 w okolicach Złotoryi wydobywano rocznie około 50 kg tego cennego kruszcu. W następnych latach były jeszcze podejmowane próby poszukiwania złota, ale jego pokłady już się wyczerpały.

Chociaż od dawna już w Złotoryi nie wydobywa się złota, to „złote” tradycje miasta są kultywowane do dziś. Działa tu Polskie Bractwo Kopaczy Złota, które co roku organizuje Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Płukaniu Złota. Na tzw. płuczkiach, czyli zawodach w odnajdywaniu za pomocą specjalnych mis okruchów złota wsypanych do miejscowego zalewu, spotykają się w Złotoryi hobbyści i poszukiwacze złota z całego świata. Miasto było też dwukrotnie, w roku 2000 i 2011, gospodarzem Mistrzostw Świata w tej dyscyplinie.

Z regionem złotoryjskim wiąże się wiele legend i podań z dawnych czasów. Oto jedno z nich – *Podanie o złotoryjskich kopalniach złota*.

Sławne były dawnymi czasy złotoryjskie kopalnie złota, od których samo miasto Złotoryja wzięło swą nazwę. Jeszcze około 1200 roku, pod rządami księcia Bolka Wysokiego, dawały one najwięcej złota ze wszystkich kopalń dolnośląskich. Tak więc, choć złoto kopano jeszcze i w Mikołajowicach w powiecie legnickim, i w Złotym Stoku w powiecie ząbkowickim, i w Strzegomiu w powiecie świdnickim, i w Czernicy w powiecie jeleniogórskim, i w Lwówku – złotoryjskie kopalnie były najbogatsze. W całej okolicy miasta jedynym miejscem, którego nie wolno było przekopywać w poszukiwaniu złota, był cmentarz na górze Św. Mikołaja. Toteż utarło się powiedzenie, że złotoryjanie grzebią swoich umarłych w szczerym złocie. W kopalniach złotoryjskich pracowało wielu ludzi, a kroniki mówią, że gdy książę Henryk Pobożny wyruszył przeciw Tatarom, u boku jego stanął także hufiec dzielnych górników ze Złotoryi. Po bitwie pod Legnicą w roku 1241, w której wielu z nich zginęło lub popadło w niewolę, kopalnie złotoryjskie zaczęły podupadać, a w XIV wieku, gdy wyczerpały się pokłady złota, uległy likwidacji.

Przyczyną upadku śląskich kopalń złota miało być następujące zdarzenie. Jeździł w owych czasach po Śląsku pewien zakonnik, ściągając dziesięcinę – całe wydobyte złoto trzeba było dzielić na dziesięć części i tę dziesiątą oddać klasztorowi. Z czasem jednak chciwy kwestarz¹ chciał coraz więcej złota i coraz natarczywiej egzekwował swój podatek. Właśnie z tego powodu doszło w Mikołajowicach do gwałtownej kłótni między owym zakonnikiem a miejscowymi górnymi, którzy uniósłszy się gniewem, zabili go. Ale mnich zdążył jeszcze przed śmiercią przekląć wszystkie

¹ Kwestarz - osoba kwestująca, czyli zbierająca datki pieniężne lub w naturze. Dawniej kwestarzami byli najczęściej zakonnicy, którzy zbierali datki na utrzymanie klasztoru.

dolnośląskie kopalnie złota i rzucił na nie złowrogi czar. Skutkiem tego nikt nie mógł od tego czasu znaleźć na Śląsku już ani jednej grudki złota i wszystkie kopalnie pozamykano. A jak odwrócić ów czar – nie wie do dzisiaj nikt...

Na podstawie: <http://www.powiat-zlotoryja.pl/>; <http://www.zlotoryja.pl/>; <http://www.bractwo.bbk.pl/strony/historia.htm>;
Krzysztof Kwaśniewski, *Legendy i podania wrocławskie i dolnośląskie*, Poznań 2006, s. 352-353.

1. W którym zdaniu występuje informacja niezgodna z tekstem? (1 pkt)

- A. W Złotorzy odbywały się mistrzostwa świata w płukaniu złota.
- B. Prawa miejskie nadał Złotorzy w roku 1211 książę Henryk Pobożny.
- C. Organizatorem płuczek w Złotorzy jest Polskie Bractwo Kopaczy Złota.
- D. W Złotorzy wydobywano złoto już za panowania księcia Bolka Wysokiego.

2. Złotorję nazwano w tekście stolicą polskiego złota, ponieważ (1 pkt)

- A. mieli tu swoją siedzibę książęta piastowscy.
- B. jest jednym z najstarszych miast polskich.
- C. kiedyś tylko w Złotorzy wydobywano złoto.
- D. w jej rejonie były najbogatsze złoża złota.

3. W dawnych czasach mówiono: złotoryjanie grzebią swoich umarłych w szczerym złocie, co miało związek z tym, że mieszkańcy Złotorzy (1 pkt)

- A. byli wtedy najbogatszymi ludźmi w regionie.
- B. cenili swoich przodków i w ten sposób czcili ich pamięć.
- C. mieli zakaz wydobywania złota z miejsca, gdzie był cmentarz.
- D. stawiali na cmentarzu nagrobki, które były wykonane ze szczerego złota.

4. Występujące w tekście określenie gorączka złota oznacza (1 pkt)

- A. rzadką złotą monetę.
- B. groźną chorobę zakaźną.
- C. wymienny handel złotem.
- D. wzmożone poszukiwanie złota.

5. Co było przyczyną zamknięcia złotoryjskich kopalni? (1 pkt)

- A. Górnicy nie chcieli już płacić wysokiej dziesięciny.
- B. Kopalnie uległy zniszczeniu podczas bitwy o Legnicę.
- C. Obawiano się okrutnej klątwy zamordowanego zakonnika.
- D. Wyczerpały się pokłady żółtego kruszcu w rejonie Złotorzy.

6. Podaj wyrazy, od których została utworzona nazwa Złotoryja. (1 pkt)

- A.
- B.

7. Wyodrębnij z drugiej części tekstu wydarzenia historyczne, prawdopodobne i nierealne. Podaj po jednym przykładzie każdego z nich. (2 pkt.)

A. wydarzenie historyczne:

B. wydarzenie prawdopodobne:

C. wydarzenie nierealne:

8. Czy zainteresował cię tekst o Złotorzy? Uzasadnij swoją odpowiedź, podając konkretny argument, dlaczego tak lub dlaczego nie. Zadbaj o poprawność zapisu. (3 pkt.)

.....

.....

.....

.....

.....

--

9. W którym zdaniu podkreślono podmiot i określające go przydawki? (1 pkt)

- A. Złotoryję nazywa się stolicą polskiego złota.
 B. W kopalniach złotoryjskich pracowało wielu ludzi.
 C. Sławne były dawnymi czasy złotoryjskie kopalnie złota.
 D. Jej okolice słyną z żółtego kruszcu i barwnych minerałów.

10. Funkcję dopełnienia w zdaniu *Cała historia Złotoryi ściśle wiąże się ze złotem pełni* (1 pkt)

- A. przysłówek.
 B. przymiotnik.
 C. wyrażenie przyimkowe.
 D. rzeczownik w dopełniaczu.

11. Jednakową końcówkę w 1. osobie liczby pojedynczej czasu teraźniejszego mają czasowniki utworzone od bezokoliczników: (1 pkt)

- A. zajmować, być
 B. uważać, zamykać
 C. zapraszać, organizować
 D. świadczyć, rozpoczynać

12. Który wyraz nie jest czasownikiem? (1 pkt)

- A. każe B. maże C. wieży D. bieży

13. Na szyldzie zakładu jest napis ZŁOTNIK. Czym zajmuje się pracująca tam osoba? (1 pkt)

.....

14. Wyjaśnij znaczenie podanych niżej powiedzeń. (4 pkt.)

a) *Nie wszystko złoto co się świeci* –

.....

b) *Obiecywać komuś złote góry* –

.....

c) *Ktoś ma złote serce* –

.....

d) *Coś jest na wagę złota* –

.....

Tabela punktów – zadania 1 – 14 (wypełnia WKK)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	Σ

--

Tabela odpowiedzi – pytania 1 – 4

Matematyka

Tabela punktów – zadania 5 – 10 (wypełnia WKK)

1	2	3	4
A	A	A	A
B	B	B	B
C	C	C	C
D	D	D	D

5	6	7	8	9	10	Σ

Zadania za 1 punkt

1. Na planie narysowanym w skali 1:200 boisko do piłki ręcznej jest prostokątem o wymiarach 20 cm x 10 cm. Ile razy powierzchnia rzeczywista boiska jest większa od powierzchni na planie?

- A. 200 razy B. 800 razy C. 40 000 razy D. 4000 razy

2. Piłka ręczna to zespołowa dyscyplina sportowa, w której biorą udział dwie ekipy, po 7 zawodników każda. Mecz piłki ręcznej sędziuje dwóch sędziów. Przed meczem każdy zawodnik jednej drużyny przywitał się uściskiem dłoni (wyłącznie) z każdym zawodnikiem przeciwnej drużyny oraz kapitanowie wymienili uściski dłoni z sędziami. Ile w sumie nastąpiło uścisków dłoni?

- A. 21 B. 25 C. 49 D. 53

3. Mecz piłki ręcznej trwa dwa razy 30 minut plus 15 minut przerwa. 4 drużyny rozegrały turniej systemem „każda z każdą”. Pomiędzy meczami była 10 minutowa przerwa, a sędziowie w sumie doliczyli w trakcie turnieju 15 minut dodatkowego czasu. Zakończenie turnieju i rozdanie nagród trwało pół godziny. Ile czasu trwał cały turniej?

- A. $8\frac{3}{4}$ godz. B. $9\frac{1}{4}$ godz. C. $8\frac{5}{6}$ godz. D. $9\frac{1}{12}$ godz.

4. $\frac{6}{12}$ długości boiska do piłki siatkowej to jego szerokość i wynosi ona 9 m. Szerokość boiska do piłki koszykowej to 15 m i jest o 13 m krótsza od jego długości. Wskaż zdanie **fałszywe**.

- A. Obwód boiska do siatkówki jest o 32 m krótszy od obwodu boiska do koszykówki.
 B. Powierzchnia boiska do koszykówki jest około 2,6 razy większa od boiska do siatkówki.
 C. Powierzchnia 10 boisk do siatkówki jest większa od 20 arów.
 D. Szerokość boiska do koszykówki to $\frac{5}{3}$ szerokości boiska do siatkówki.

Zadania za 2 punkty

System pucharowy (rozgrywki pucharowe) – sposób rozgrywania zawodów sportowych w dyscyplinach, w których rywalizacja polega na bezpośrednich pojedynkach między uczestnikami. Uczestnicy rozgrywają pomiędzy sobą mecze (gry), po których zwycięzca kwalifikuje się do dalszych gier, pokonany odpada z rywalizacji.

5. W rundzie finałowej turnieju tenisa stołowego rozgrywanego systemem pucharowym grało dwóch zawodników, w półfinale czterech, w ćwierćfinale ośmiu itd. Ilu zawodników brało udział w turnieju i ile odbyło się meczów, jeżeli rozegrano łącznie 5 rund?

Wpisz do tabeli poprawne wyniki.

Liczba zawodników	
Liczba meczów	

--

6. Nauczyciel wychowania fizycznego otrzymał od sponsora 2000 zł na zakup piłek do gier sportowych. Musi wydać całą otrzymaną kwotę. W tabeli podane są promocyjne ceny piłek w zaprzyjaźnionym sklepie sportowym.

Dyscyplina sportowa	Cena piłki w złotych
Piłka ręczna	20
Siatkówka	30
Koszykówka	35
Piłka nożna	40

Zaproponuj ile piłek i jakiego rodzaju może kupić, jeżeli planuje kupić więcej piłek do siatkówki i koszykówki, a mniej do piłki ręcznej i nożnej oraz każdego rodzaju piłek chce kupić inną liczbę. Wpisz dwie propozycje poprawnych rozwiązań do tabelki.

dyscyplina	Piłka ręczna	Piłka nożna	Koszykówka	Siatkówka
Liczba piłek (1)				
Liczba piłek (2)				

7. Basen w kształcie prostopadłościanu o wymiarach: długość 50 m, szerokość 12,5 m, głębokość 2 m napełniono wodą w $\frac{7}{8}$ jego głębokości. Uzupełnij poprawnie zdania.

A. W basenie jest..... litrów wody.

B. Powierzchnia lustra wody to..... ara.

8. Siatka do piłki siatkowej ma kształt prostokąta o wymiarach 9,5 m x 1 m. Siatka obszyta jest dookoła białą taśmą i wykonana jest z kwadratowych oczek o boku 10 cm. Uzupełnij poprawnie zdania.

A. Liczba oczek w siatce to.....

B. Długość taśmy, którą obszyto siatkę to.....decymetrów.

Zadania za 4 punkty

9. Firma sprzedająca piłki tenisowe o średnicy 6,6 cm pakuje je w prostopadłościennie (zamknięte) pudełka o podstawie kwadratu. Piłki w pudełku są styczne między sobą oraz styczne do ścianek pudełka. W pudełku jest jeden rząd piłek, do każdego pudełka firma pakuje ich tyle samo. Powierzchnia całkowita jednego pudełka to $609,84 \text{ cm}^2$. Ze sprzedaży jednej piłki firma zyskuje 2,40 zł. Jaki będzie zysk firmy ze sprzedaży 500 pudełek z piłkami (pomijamy grubość pudełka)? Zapisz wszystkie obliczenia.

Przepisz tutaj Twój kod znajdujący się w karcie identyfikacyjnej

10. Proporzeczek klubu sportowego Tęcza ma kształt trójkąta równoramiennego o ramieniu długości 26 cm. Długość ramienia stanowi $\frac{13}{31}$ jego obwodu. Powierzchnia proporczyka równa jest $1,2 \text{ dm}^2$. Czy wysokość proporczyka jest większa od $\frac{1}{4}$ metra? Odpowiedź uzasadnij, wykonując i zapisując odpowiednie obliczenia.

BRUDNOPIS
(zapisy w brudnopisie nie będą oceniane)